

اریش کستنر

سه نفر در برف

ترجمه از آلمانی

سروش حبیبی

انتشارات نیوهر

پیشگفتار دوم

در منشأ داستان

هرچند که ممکن است دوران میلیونرها سر آمده باشد و هرچند که من از چرای این ماجرا خبر نداشته باشم، شخص اول این کتاب یک میلیونر است. چه کنم؟ اختیار دست من نیست. می پرسید چطور اختیار دست من نیست؟ پس گوش کنید!

چند ماه پیش با دوستم روبرت^۱ با قطار سفری به بامبرگ Bamberg گردیم، برای تماشای پیکره شهسوار بامبرگ.

دوشیزه الفریده Elfriede، نامزد روبرت، که دانشجوی تاریخ هنر است به و گفته بود «شوهرش باید حتماً این پیکره را دیده باشد. کسی که ولو یک بار

آن پیکره را ندیده باشد شایسته شوهری او نیست.» چه حرف‌ها!

من چنانکه شرط دوستی است به رفیق نصیحتی کردم. اگر نصیحت مرا گوش کرده بود نتیجه بهتری می‌گرفتیم. اما او با من هم عقیده نبود. معتقد بود که آدم نباید قبل از ازدواج به ضرب سیلی کمی عقل در سر نامزدش فروکند. ولی خوب، من یقین دارم که شما با من موافقید و عقیده او را از مقوله اصل بازی می‌دانید. این حرف‌ها دیگر کهنه شده است. ولی او به این افکارش

۱. شاید تابجا نباشد که بر سبیل اشاره بگوییم که نام اصلی کستنر روبرت نوینر Neuner است و کستنر نام مستعار او است. و نیز اینکه این کتاب هم به صورت نمایشنامه و هم سورت فیلم عرضه شده است. بنابراین تو خود حدیث مفصل بخوان از این مجلل!

«نه، نمایشنامه را خودت بنویس!»

«آخر من از نمایشنامه‌نویسی چیزی سرم نمی‌شود، آن هم نمایشنامه انتقادی.»

این راه بگوییم که در جواب گفت: «این که مانع کار نمی‌شود!» مدتی ساکت ماندیم. بعد دوستم گفت: «خوب، شیر با خطر می‌اندازیم. من از حالا می‌گوییم شیر!» سکه‌ای از جیب درآورد و هوا انداخت. خط آمد.

گفتم: «خوب، می‌بینی؟ شانس با من بود. ولی ما فراموش کرده بودیم شرایط شرط‌بندی را به دقت معین کنیم.

علوم نبود شیر یا خطر بر سر چه بود؟» من پیشنهاد کردم: «از نو! برنده رمان را می‌نویسد.»

روبرت گفت: «این بار من می‌گوییم خط!» سکه راه‌ها انداختم. روی زمین افتاد. با خوشحالی گفتم: «زنده باد! شیر آمد!» روبرت که غصه از رویش می‌بارید از پنجه بیرون رانگاه کنان بالحنی اشک‌آلود گفت: «حالا من باید نمایشنامه را بنویسم!» می‌شود گفت که دلم برایش سوخت.

در این هنگام آقایی که سنگ کلیه داشت و صاحب داستان بود به کوپه بازآمد.

به او گفتم: «اجازه بدھید بپرسم شما خودتان خیال ندارید این داستان می‌لیونر تان را روی کاغذ بیاورید؟ و صورت یک اثر هنری به آن بدھید؟ اصلاً شغلتان چیست؟»

گفت که مرغ فروش است و ابدًا در فکر نوشتن کتاب یا نمایشنامه نیست. و افروزد که شاید حتی این کار ازاو ساخته هم نباشد.

وقتی به او گفتم که ما آماده‌ایم که این زحمت را قبول کنیم، خوشحال شد و تشکر هم کرد. اندکی بعد پرسید که آیا اجازه می‌دهیم که او مثل گذشته داستانش را برای همسفران قطار آینده‌اش تعریف کند؟

سخت پاییند بود. خوب، من دیگر چه می‌توانستم بکنم؟ این علیام‌خدره نامزد او بود، من چه کاره بودم؟

خلاصه اینکه راهی بامبرگ شدیم. (اجازه بدھید اینجا مطلبی را به شما بگوییم که آن وقت می‌دانستم. این دخترخانم منتظر برگشتن نامزدش نشد و در مدت غیبت او نامزد یک دندانپزشک شد. البته این دندانپزشکش هم مثل ما شهسوار بامبرگ را نمی‌شناخت. اما بعکس ما، به عوض اینکه مثل ما فوراً راه بیفتند و به زیارت آن حضرت برود یک سیلی به صورت نازنین نامزدش نواخته بود، چنان، که دختری که ضرب در آغوش او جای گرفته بود. بله، زن‌ها این جورند!)

در قطاری که ما را به بامبرگ می‌برد یک آقایی در کوپه ما بود که دور از شمادیگر جوان نبود و بیچاره از سنگ کلیه هم می‌نالید. البته ما از وجود این سنگ در کلیه مبارک ایشان خبر نداشتیم. خودش آن را مفصل برای ما تعریف کرد. گیرم جز حرف زدن کاری بلد نبود. لابد برخلاف قول معمول زبان راهه بادبزن کبد، بلکه نوازشگر کلیه احساس می‌کرد. از لاپیزیگ گذشته بودیم که قبل از اینکه برخیزد و به واگن رستوران برود تا یک فنجان قهوه نوش جان کند این داستان را، که می‌گفت واقعی است، و به تفصیل در این کتاب می‌خوانید و شخص اول آن یک میلیونر است برای ما تعریف کرد. حالا خوب یا بد، بندۀ در این میان بی تقصیرم. راست یا دروغش با خود او! وقتی این آقا کوپه را ترک کرد روبرت به من گفت: «این موضوع خوبی است!»

من گفتم: «بله، من خیال کرده‌ام آن را به صورت یک رمان روی کاغذ بیاورم!» روبرت گفت: «اشتباهت همین جاست. چون رمان را من می‌نویسم!»

مدتی بروپر به هم خیره ماندیم. بعد من بالحنی که جایی برای جواب نمی‌گذاشت گفتم: «نه، رمان را می‌نویسم. تو آن را یک نمایشنامه می‌کنی! موضوع برای هردو مناسب است. از این گذشته حجم نمایشنامه حدود نصف رمان است. به این ترتیب کار تو خیلی آسان‌تر می‌شود.»